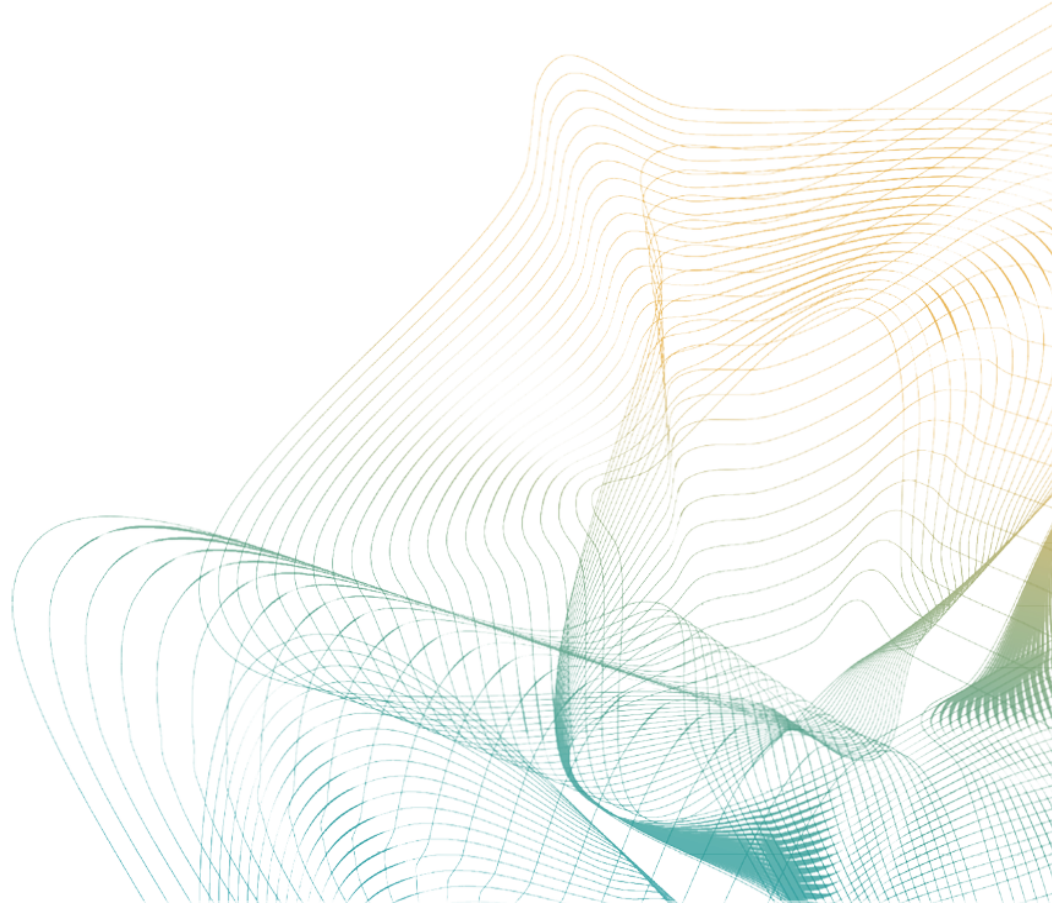

Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Temmuz 2019

Özet

Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 0,03 oranında artmış ve yıllık enflasyon 2,99 puan azalarak yüzde 15,72'ye gerilemiştir. Çekirdek enflasyon göstergesi B endeksinin yıllık değişim oranı ise 0,62 puan düşüşle yüzde 16,28 olarak gerçekleşmiştir. Tüketici enflasyonundaki yavaşlamanın ana belirleyicisi sebze ürünlerindeki görünüme bağlı olarak düşen işlenmemiş gıda fiyatları olmuştur. Enerji fiyatları gerileyerek tüketici enflasyonunu olumlu yönde etkilemiştir. Bir önceki yıldaki yüksek bazın yanı sıra iç talep koşullarındaki zayıf seyir çekirdek enflasyon göstergelerinin yıllık enflasyonundaki yavaşlamayı desteklemiştir. Bununla birlikte, temel mal ana eğilimindeki ılımlı seyre karşın, hizmet grubu ana eğiliminde canlı turizm talebi kaynaklı olarak bir miktar yükseliş izlenmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

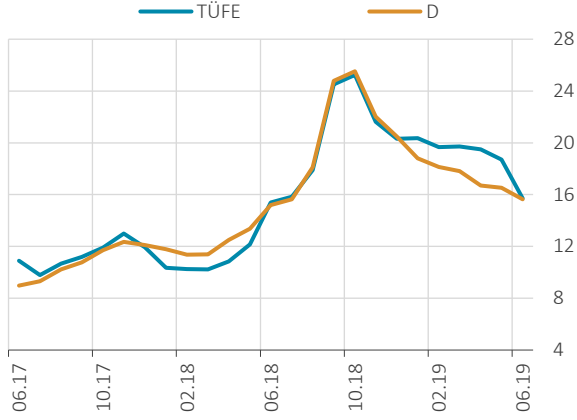

Değerlendirmeler

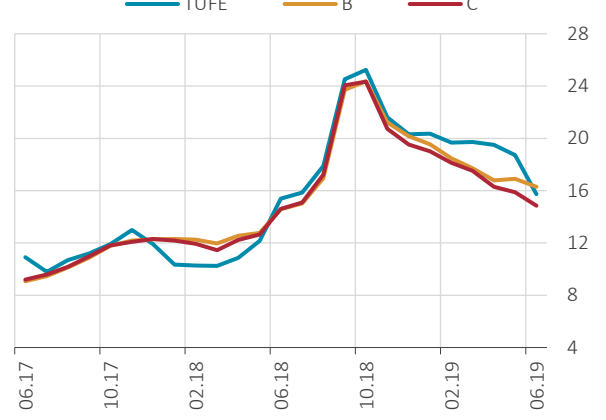
Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 0,03 oranında artmış ve yıllık enflasyon 2,99 puan azalarak yüzde 15,72 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,62 ve 1,01 puan düşüşle yüzde 16,28 ve 14,86 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, temel mal, enerji ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 1,99, 0,55, 0,32 ve 0,08 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

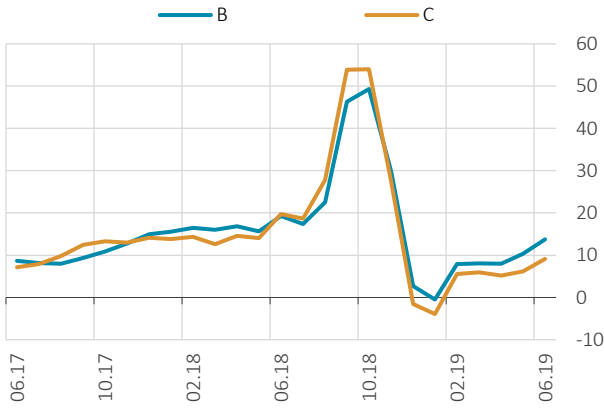

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

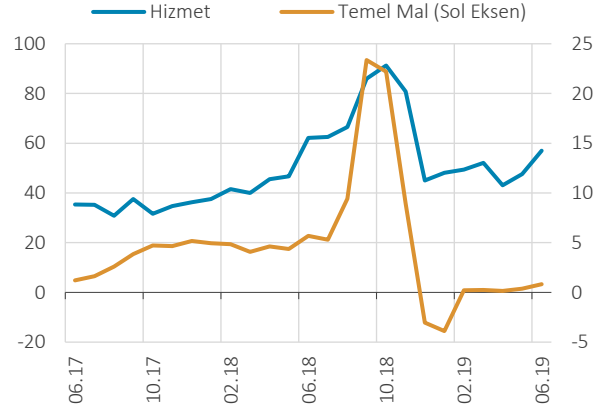

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, enflasyonun ana eğiliminde yükseliş gözlenmiştir (Grafik 3). Bu gelişmede, büyük ölçüde hizmet fiyatları belirleyici olmuştur (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

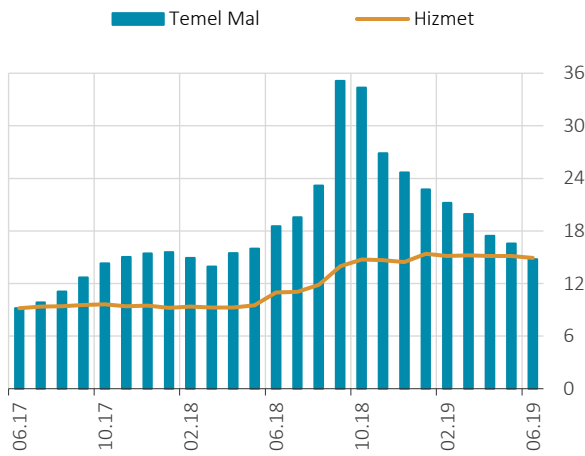

Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

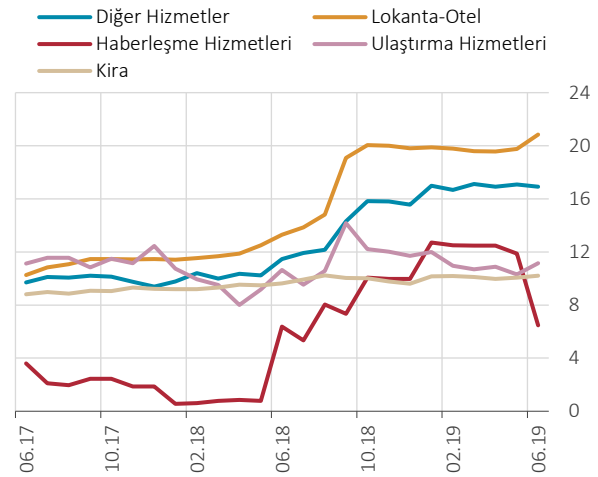

Haziran ayında hizmet fiyatları yüzde 1,65 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,23 puan azalarak yüzde 14,92 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu dönemde yıllık enflasyon haberleşme ve diğer hizmetler grubunda gerilerken, diğer alt kalemlerde artış göstermiştir (Grafik 6). Haberleşme hizmetleri yıllık enflasyonunda baz etkisi kaynaklı düşüş gözlenirken, lokanta-otel grubunda turizmdeki canlılığa da bağlı olarak gerek yemek hizmetleri gerekse konaklama hizmetlerinde yüksek fiyat artışları izlenmiştir. Ulaştırma grubu enflasyonundaki yükselişte karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı fiyatları (aylık yüzde 15,80) öne çıkmıştır. Geçmiş enflasyona endeksleme davranışına bağlı olarak eğitim hizmetleri enflasyonundaki yukarı yönlü seyir devam etmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

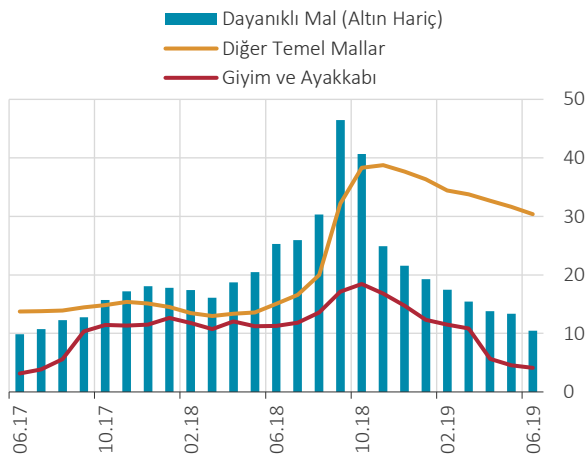

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

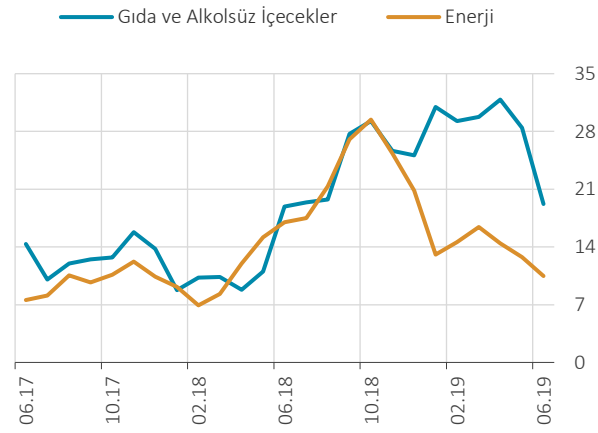

Haziran ayında temel mal grubu yıllık enflasyonu 1,80 puan düşüyle yüzde 14,79 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon tüm alt gruplarda gerilemeye devam etmiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubunda otomobil fiyatlarındaki yüzde 1,04'lük artışa karşın, diğer alt kalemlerin etkisiyle ılımlı bir fiyat artışı gözlenmiştir. Giyim grubunda fiyat değişimi dönemsel ortalamaların altında gerçekleşmeye devam etmiştir. Diğer temel mallarda ise bir süredir yavaşlamakta olan aylık fiyat artışlarının bu dönemde yükseldiği görülmüştür. Yüksek baz etkisinin yanı sıra yakın dönemdeki döviz kuru gelişmeleri ve iktisadi faaliyetlerdeki zayıf seyir, temel mal enflasyonundaki düşüşü desteklemiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

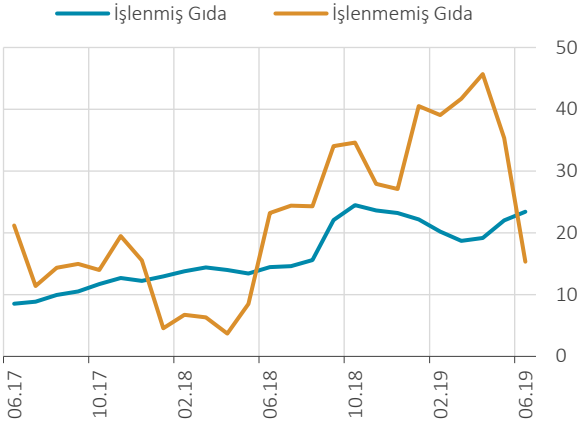

Enerji fiyatları Haziran ayında yüzde 1,04 oranında azalmıştır (Tablo 1). Bu gelişmede şebeke suyu ve akaryakıt fiyatları etkili olmuştur. Bu dönemde, döviz kuru gelişmeleri ve petrol fiyatlarındaki düşüş ile akaryakıt fiyatları yüzde 2,23 oranında gerilerken, şebeke suyu fiyatlarındaki düşüşte İstanbul ilindeki indirim etkisi öne çıkmıştır. Öte yandan, doğalgaz ve tüpgaz fiyatları sırasıyla yüzde 0,88 ve 0,44 oranlarında artmıştır. Bu gelişmelerle, enerji yıllık enflasyonu 2,29 puan düşerek yüzde 10,46 olmuştur (Grafik 8).

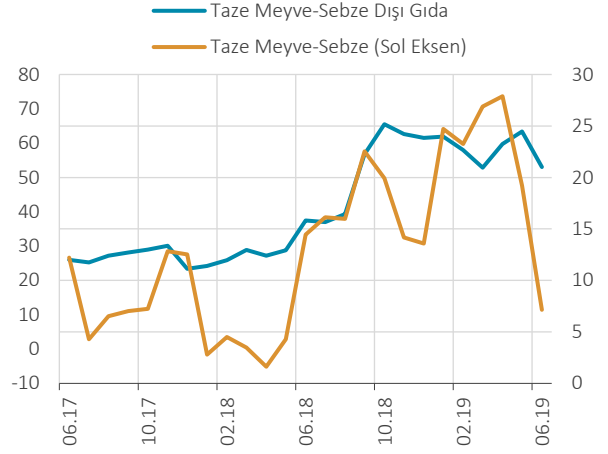
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Haziran ayında 9,24 puan azalarak yüzde 19,20 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede sebze fiyatlarına bağlı olarak yüzde 15,31'e gerileyen işlenmemiş gıda enflasyonu ana belirleyici olurken, işlenmiş gıda grubu yıllık enflasyonu yükselişini sürdürmüştür (Grafik 9). Bu dönemde taze meyve-sebze grubunda yıllık enflasyon baz etkilerinin yanı sıra sebze fiyatlarının mevsimsel ortalamalarının üstünde düşüş göstermesiyle birlikte yüzde 11,48'e gerilemiştir (Grafik 10).

Diğer işlenmemiş gıda grubunda ise patates ve yumurta fiyatlarındaki gerileme devam etmekle birlikte, başta beyaz et (yüzde 4,67) ve süt (yüzde 4,57) olmak üzere diğer kalemlerde fiyat artışları sürmüştür. İşlenmiş gıda grubunda fiyatlar Mayıs ayının ardından bu ayda da maliyet artışlarının fiyatlara gecikmeli yansımalarına bağlı olarak, yüzde 2,44 ile yüksek bir oranda artmış; grup yıllık enflasyonu 1,42 puan yükselişle yüzde 23,41 olmuştur. Bu grupta, ekme ve tahıllar ile süt ürünlerinde daha belirgin olmak üzere alt kalemler geneline yayılan artışlar izlenmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

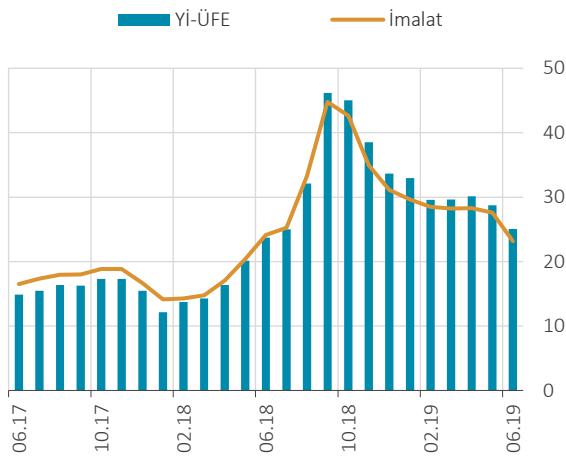
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

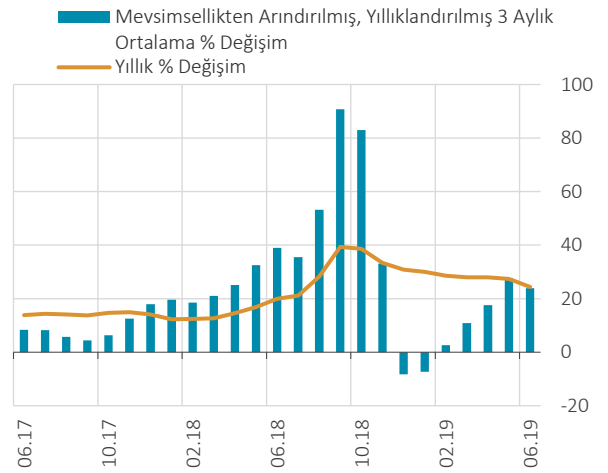
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Haziran ayında yüzde 0,09 oranında yükselirken, yıllık enflasyon 3,67 puan düşüyle yüzde 25,04'e gerilemiştir (Grafik 11). Aylık artışın ılımlı gerçekleşmesinde, döviz kuru ve petrol fiyatlarındaki gelişmeler belirleyici olmuştur. Bu dönemde, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi bir miktar gerilemekle birlikte yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

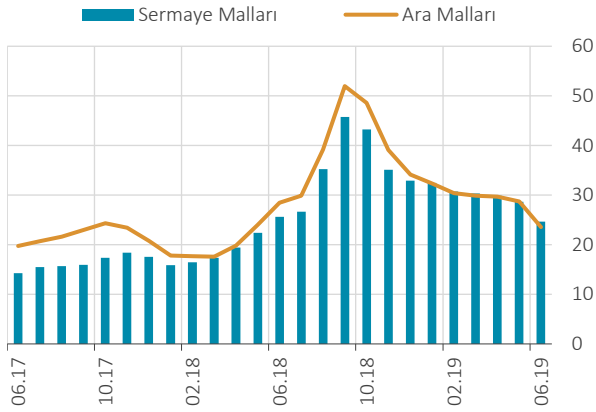
Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

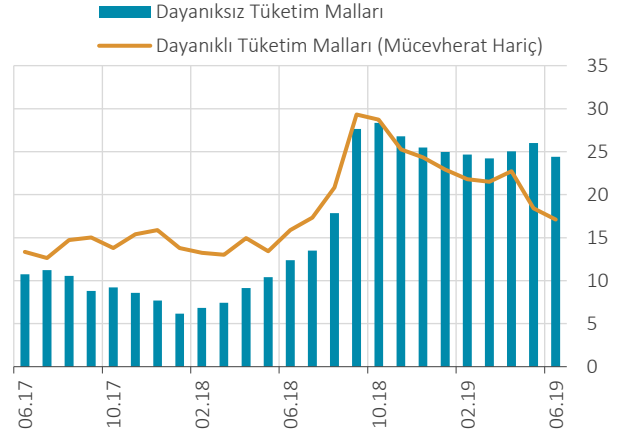
Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, fiyatlar ara malı ve sermaye malı gruplarında gerilemiş; dayanıklı ve dayanıksız tüketim malları ve enerji gruplarında ise yükselmiştir (Tablo 3). Ara malı grubu fiyatlarındaki aylık düşüşte ana metaller, temel kimyasal ürünler ve tekstil belirleyici olurken; sermaye mallarındaki düşüşte metal yapı ürünleri ile motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları öne çıkmıştır.

Enerji grubundaki artışı elektrik üretimi ve gaz imalatındaki fiyat artışları sürüklerken, petrol ürünleri düşüş yönlü katkı vermiştir. Dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya ürünleri, elektronik ürünler ve ev aletleri öncülüğünde artmıştır. Dayanıksız tüketim mallarında ise işlenmiş gıda ürünleri imalatı fiyatlarındaki artış belirleyici olmuş; bu artışın etkisi tüketici fiyatları tarafında da hissedilmiştir. Sonuç olarak, bu dönemde tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları bir miktar azalmıştır.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Haziran 2019	Haziran 2018	Haziran 2019	Haziran 2018
TÜFE	0,03	2,61	15,72	15,39
1. Mallar	-0,62	2,92	16,01	17,26
Enerji	-1,04	1,01	10,46	16,99
Gıda ve alkolsüz	-1,65	5,98	19,20	18,89
İşlenmemiş Gıda	-5,61	10,78	15,31	23,23
Taze Meyve-Sebze	-11,26	17,51	11,48	33,37
Diğer İşlenmemiş	-2,22	7,00	17,48	17,63
İşlenmiş Gıda	2,44	1,27	23,41	14,47
Ekmek ve Tahıllar	1,94	1,02	25,16	11,74
Diğer İşlenmiş	2,71	1,39	22,48	16,03
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	0,25	1,60	15,88	16,21
Temel Mallar	0,21	1,78	14,79	18,55
Dayanımlı Mallar (Altın Hariç)	0,53	3,20	10,44	25,27
Giyim ve Ayakkabı (*)	-1,62	-1,19	4,10	11,30
Diğer Temel Mallar	1,04	2,02	30,39	15,04
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,04	0,02	19,24	1,06
Altın	1,64	3,53	30,78	32,96
2. Hizmetler	1,65	1,85	14,92	10,96
Kira	0,86	0,74	10,20	9,62
Lokanta ve Oteller	2,65	1,74	20,84	13,30
Ulaştırma Hizmetleri	2,94	2,15	11,15	10,64
Haberleşme Hizmetleri	0,50	5,60	6,47	6,38
Diğer Hizmetler*	1,12	1,27	16,91	11,47
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,19	1,72	16,28	14,58
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,92	1,81	14,86	14,60
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,87	1,64	15,65	15,20
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,05	3,04	16,39	17,13

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2019		Haziran 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,03	15,72	2,61	15,39
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,29	-1,65	19,20	5,98	18,89
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,23	0,04	19,24	0,02	1,06
Giyim ve Ayakkabı	7,24	-1,57	4,33	-1,15	11,34
Konut	15,16	0,26	13,80	1,03	12,04
Ev Eşyası	8,33	0,57	22,51	2,24	18,91
Sağlık	2,58	0,57	19,05	0,84	10,83
Ulaştırma	16,78	0,47	10,00	2,66	24,26
Haberleşme	3,69	0,38	5,30	4,76	4,94
Eğlence ve Kültür	3,29	-0,04	17,48	2,16	9,39
Eğitim	2,40	1,50	13,87	0,85	10,79
Lokanta ve Oteller	7,86	2,65	20,84	1,74	13,30
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,15	1,86	26,88	1,75	16,79

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2019		Haziran 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,09	25,04	3,03	23,71
Madencilik	3,06	0,50	22,15	2,44	24,09
İmalat	89,31	-0,45	23,15	3,16	24,10
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,19	0,03	23,60	3,03	22,51
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,71	0,37	24,34	2,85	19,96
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	6,52	7,83	54,20	1,97	19,95
Su Temini	1,11	0,43	-4,04	1,20	6,13
Ana Sanayi Kollarına göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		-0,59	23,57	3,52	28,47
Dayanıklı Tüketim Malları		1,22	18,03	2,31	16,64
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,20	17,12	2,31	15,88
Dayanısız Tüketim Malları		1,08	24,41	2,36	12,39
Sermaye Malı		-0,34	24,67	2,85	25,60
Enerji		0,57	35,44	3,21	34,87

Kaynak: TÜİK.